

Dat zou mama nooit doen

Als kind was Roos Boum ongeneeslijk ziek. Althans, dat zei haar moeder, die een patiënt van haar máákte. Nu is Boum een van de initiatiefnemers van de Stichting Overlevers Münchhausen by Proxy. Ze wil dat deze vorm van kindermishandeling sneller wordt herkend. 'Kennelijk kwam ze ermee weg.'

Door **Anneke Stoffelen**

Raar eigenlijk dat ik nooit meer ziek ben, dacht Roos Boum toen ze rond haar 20ste op zichzelf was gaan wonen. Haar jeugd was een aaneenschakeling geweest van artsen, pillen en talloze medische onderzoeken. Ze leed aan de zeldzame en dodelijke immuunziekte hypogammaglobulinemie en zou niet oud worden. Toch?

Het kwartje viel toen Boum op haar 33ste een documentaire zag over Münchhausen by Proxy: een vorm van kindermishandeling waarbij een van de ouders, meestal de moeder, allerlei ziekten fingeert bij een kind om daarmee aandacht voor zichzelf te trekken bij artsen en ander medisch personeel.

Toen Boum (46) opgroeide, was Münchhausen by Proxy (MbP) nog niet 'ontdekt'. Maar nog steeds worden veel gevallen niet herkend, zegt ze. 'Moeders die dit hun kind aandoen, zijn er meester in de arts om hun vinger te winden en de lieve, bezorgde ouder te spelen.'

Met lotgenoot Nina Blom is Boum onlangs de Stichting Overlevers Münchhausen by Proxy (STOMBP) begonnen. In de medische wereld is met belangstelling gereageerd op de voorlichtingsdocumentaire *Het Verziekte Kind*, die STOMBP met steun van de stichting Kinderpostzegels produceerde.

Onder artsen en verplegend personeel groeit het besef dat er meer kennis nodig. En ook de Raad voor de Kinderbescherming wil het eigen personeel alert maken op MbP.

Gemiddeld eens per maand organiseert STOMBP een voorlichtingsbijeenkomst voor medici, hulpverleners, studenten en leraren. Naast kinderartsen vertellen ook Blom en Boum daar hun verhaal. 'Dat is niet gemakkelijk', zegt Boum. 'Daarom voeren we het aantal bijeenkomsten niet verder op, ook al is er veel belangstelling.'

Haar eigen verleden heeft ze pas een jaar of zes geleden gereconstrueerd. 'Als een soort detective ben ik gaan spitten in de medische dossiers.' Uit de papieren blijkt dat Boum als klein kind al wekelijks bij de huisarts zat. 'Soms werd mijn moeder naar huis gestuurd met een sinasprilletje. Ik heb ook heel wat antibioticakuren gehad. Maar er werd nooit een duidelijke diagnose gesteld.'

Via het dagboek van haar oma heeft Boum achterhaald hoe haar moeder uiteindelijk op de immuunziekte kwam. 'Mijn oma had een uitgeknipt krantenartikeltje over een nieuw ontdekte ziekte aan mijn moeder gege-

Illustratie Tammo Schuringa

'Moeders die dit hun kind aandoen, zijn er meester in de arts om hun vinger te winden'

ven - zo van: misschien heeft Roos dit wel. Hypogammaglobulinemie bleek een dodelijke ziekte die je immuunsysteem aantast, waardoor je last kon krijgen van allerlei klachten. Daar moet mijn moeder ontzettend blij mee zijn geweest: ze had een kapstok om alle verzonden kwaaltjes aan op te hangen.'

In brieven van artsen ontdekte Boum dat er wel degelijk is getwijfeld aan het verhaal van haar moeder. 'Een van hen vraagt aan de arts in het vorige ziekenhuis hoe het zit met de immuunziekte. Dan komt er een briefje terug, dat een dergelijke diagnose nooit is gesteld. Maar kennelijk kwam ze er toch mee weg. We zijn vaak verhuisd. En als iemand twijfelde aan haar verhaal, zocht ze gewoon een andere arts op.'

Plegers van MbP gebruiken soms ook fysiek geweld om hun leugens kracht bij te zetten; door bijvoorbeeld verstikking of vergiftiging worden kinderen letterlijk ziek gemaakt. Roos' moeder ging meestal subtieler

te werk. Behalve die keer dat ze Roos tegen de brandende kachel duwde. Het boek *Valse Salie*, waarin Boum haar levensverhaal beschrijft, opent met een scène waarin de kleine Rosalinde wakker wordt met brandwonden. Ze probeert haar vader te vertellen dat mama haar heeft geduwd, maar die zegt: 'Gekkie, mama zou jou toch nooit tegen een kachel duwen?'

Of haar vader wist hoe haar moeder haar mishandelde, weet Boum niet. 'Of hij heeft het echt niet geweten, of hij wilde het niet weten.' Met haar beide ouders heeft ze het contact verbroken. 'In een brief van veertien kantjes heb ik zes jaar geleden beschreven dat ik wist van alle leugens. De dossiers en ander bewijsmateriaal heb ik toegevoegd. Ik heb nooit wat terug gehoord.'

Wel wordt ze soms bedreigd door haar moeder als ze met haar verhaal naar buiten treedt: ze zou leugens vertellen. Op de waarom-vraag heeft Boum dan ook nooit antwoord gekregen. Plegers van Münchhausen by

Münchhausen by Proxy

Münchhausen by Proxy (MbP), voor het eerst beschreven in 1977, is een vorm van kindermishandeling waarbij de ouder ziektes voorwendt bij het kind om aandacht van hulpverleners te trekken. Ook de meer neutrale term *Pediatric Condition Falsification* (PCF) wordt gebruikt.

Bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling komen zo'n vijftig meldingen per jaar binnen. Dat is vermoedelijk het topje van de ijsberg, omdat MbP nauwelijks wordt herkend. Kinderarts Rian Teeuw van het Academisch Medisch Centrum in Amsterdam ziet zo'n tien tot twintig vermoedelijke gevallen per jaar. Bij de helft van de slachtoffers van MbP is sprake van een combinatie van fysieke mishandeling en gefingeerde ziekten. Een kwart van de 'daders' fingeert alleen klachten, zonder fysiek te mishandelen. Met name die groep is volgens Teeuw moeilijk op te sporen. 'Als arts ga je ervan uit dat ouders het beste met hun kind voor hebben en neem je alle klachten heel serieus. Om MbP vast te kunnen stellen moet je die houding 180 graden omdraaien.'

Signalen waarop artsen volgens Teeuw moeten letten zijn: wisselende klachten, nooit een diagnose kunnen stellen, behandelingen die niet aanslaan.

De enige manier om MbP te bewijzen, is kind en ouder scheiden. 'Als klachten dan als sneeuw voor de zon verdwijnen, weet je genoeg.' Dat kan door een kind op te nemen op de intensive care of het uit huis te laten plaatsen. 'Laatst hebben we dat gedaan met drie meisjes uit één gezin. Eén zat er in een rolstoel, een ander zou altijd pijn hebben. Zij zijn bij een pleeggezin geplaatst. En er blijkt eigenlijk niets met ze aan de hand.' Weinig daders van MbP zijn in staat te veranderen of berouw te tonen, aldus Teeuw. 'Er lijkt nauwelijks sprake van liefde voor het kind.' Slachtoffers van MbP krijgen in hun volwassen leven vaak te maken met geestelijke problemen.

Proxy hebben een ziekelijke hang naar aandacht, stelt de vakliteratuur, mogelijk door een gebrek aan waardering en liefde in hun eigen jeugd. Dat zou voor haar moeder ook op kunnen gaan, denkt Boum. 'Opa en oma wilden haar niet, mijn moeder dacht dat ze een ongelukje was.'

Inmiddels heeft ze al die vragen enigszins los kunnen laten en gaat het goed met haar. Boum is met haar vriend geëmigreerd naar het Franse platteland en houdt zich daar bezig met beeldhouwen en schrijven.

Haar werk voor STOMBP is inmiddels 'meer dan een parttimebaan'. Ze onderhoudt contacten met ruim zeventig lotgenoten en tientallen hulpverleners en familieleden van slachtoffers. Boum blijft haar verhaal vertellen zolang deze 'geniepige vorm van kindermishandeling' niet wordt herkend. 'Maar ooit hopen we onszelf met STOMBP overbodig te hebben gemaakt.'